

Nr 147.

Ankom till riksdagens kansli den 4 juni 1943 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av väckta motioner angående åtgärder för främjande av medicinsk forskning m. m.

(2:a avd.)

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *E. Björnsson m. fl.* (I: 33) och den andra inom andra kammaren av herr *B. von Friesen m. fl.* (II: 42), har hemställts, att riksdagen måtte besluta hos Kungl. Maj:t hemställa dels om en utredning angående inrättande av ett statligt medicinskt forskningsråd med uppgift att främja medicinsk forskning i Sverige samt att verka för tillgodogörande inom vårt sjukvårdsväsen av in- och utländska forskningsresultat, och dels om framläggande för riksdagen av därpå grundat förslag.

Vidare har i två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *L. Bondeson* (I: 78) och den andra inom andra kammaren av herr *T. G. von Seth* (II: 107), hemställts, att riksdagen måtte i skrivelse till Konungen hemställa, att utredning verkställes rörande utgivandet under statligt överinseende och på statens bekostnad av en tidskrift, innehållande för de praktiserande läkarna avsedda upplysningar om medicinska forskningsresultat.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för de motionsvis gjorda yrkandena hänvisas, i den mån desamma ej framgå av redogörelser i det följande, till motionerna I: 33 och I: 78.

I *motionerna I: 33 och II: 42* framhålles inledningsvis, att anslagen till sjukvården i statsbudgeten uppgå till betydande belopp samt att våra lands- ting och primärkommuner likaledes ha stora omkostnader för sjukvården. Om härtill läggas de kostnader, som de sjuka ha att själva erlagga för vård, och den minskning i arbetsinkomster de få vidkännas under sjukdom och konvalescens, inses, yttra motionärerna vidare, att den totala bördan av sjukdom för individer och samhälle blir synnerligen stor. I den mån man genom förbättrade läkemedel och behandlingsmetoder kan minska denna börda, föreligger det uppenbarligen, framhålla motionärerna, utsikter till betydande besparingar, alldeles fränsett den lindring, som därigenom kan vinnas för de sjuka och deras närmaste.

Motionärerna hänvisa till en i motionen I: 33 återgiven »*P. M. angående statligt understödd medicinsk forskning*», som utarbetats av professorn vid Lunds universitet Georg Kahlson tillsammans med ett antal andra medicinska forskare. I promemorian redogöres för de villkor, under vilka den medicinska forskningen i vårt land har att arbeta, samt föreslås inrättande av ett medicinskt forskningsråd.

Promemorian innehåller bland annat följande.

P. M. angående statligt understödd medicinsk forskning.

Sjukvårdskostnaderna i vårt land uppgå till mycket höga belopp. Utgifterna för de civila sjukvårdsanstalterna och för sinnessjukvården utgjorde 1940 174 miljoner kronor. I den öppna sjukvården voro omkring 1,700 läkare verksamma. Apotekens omsättning utgör årligen 50—60 miljoner kronor. Redan dessa poster belöpa sig tillsammans på omkring 250 miljoner kronor om året. En viss föreställning om antalet till följd av sjukdom förlorade arbetsdagar får man av antalet underhållsdagar å de civila sjukvårdsinrättningarna och sinnessjukhusen, 25 miljoner för år 1938.

De åtgärder, som hittills lett till genomgripande ändringar till det bättre inom medicinens olika områden och till radikala sänkningar av sjukvårdskostnaderna framför allt genom minskad vårdtid, grunda sig huvudsakligen på resultaten av medicinsk forskning. I det följande skall bland annat visas, att i vårt land den medicinska forskningens ekonomiska personella och organisatoriska resurser äro alldeles otillräckliga för att ge sjukvården det vetenskapliga stöd, som erfordras och som i ett högt utvecklat samhälle måste vara önskvärt.

I. Den medicinska forskningens arbetssätt och allmänna behov.

De medicinska vetenskapernas enastående utveckling under de senaste femtio åren har möjliggjorts företrädesvis genom tillämpning av kemiska och fysikaliska arbetsmetoder, som ha blivit allt mer invecklade och dyrbara.

Forskningen har nästan helt koncentrerats till laboratorierna. Där skolas den blivande forskaren och där göras såväl de stora upptäckterna som även de utåt mindre framträdande, långsamma förbättrande av de naturvetenskapliga hjälpmetoderna. Viktigt är även den kliniska forskning, som tillämpar de i laboratorierna vunna resultaten och prövar deras värde inom läkekonsten. En intim kontakt mellan de på laboratorierna verksamma vetenskapsmännen och läkarna på kliniken utgör en förutsättning för nya idéers framkomst och de teoretiska disciplinernas nyttiggörande.

Den tid är förbi, inom medicinen såväl som inom fysiken och kemien, då stora upptäckter gjordes med primitiva hjälpmedel. Nu behövas laboratorier med ett tillräckligt antal väl skolade forskare och hjälpkrafter, det behövs pengar för apparater och material samt en effektiv organisation av den medicinska forskningen i dess helhet.

II. Tillgången på medicinska forskare och lärare i Sverige.

I docentutredningens betänkande och förslag rörande docentinstitutionen av år 1938 finnas uppgifter om antalet lärare och studerande vid de medicinska fakulteterna och karolinska institutet (sid. 153—155). Omstående tabell är hämtad ur detta betänkande:

Tabell 1. Antal professorer, laboratorer, lärare och docenter samt docentstipendiater vid karolinska institutet (K) och de medicinska fakulteterna i Uppsala (U) och Lund (L) jämfört med antalet studerande under åren 1913—1939.

	Professorer			Laboratorer o. d.			Lärare och biträdande lärare		
	K.	U.	L.	K.	U.	L.	K.	U.	L.
1913	24	15	12	6	2	—	—	5	4
1916	25	16	12	5	2	—	1	5	5
1919	24	16	11	7	2	—	4	6	9
1922	24	16	12	7	2	—	5	6	11
1925	24	15	13	7	3	—	11	7	12
1928	24	14	13	7	5	1	17	6	12
1931	24	15	13	7	4	3	22	6	12
1934	24	15	13	7	4	4	22	6	17
1937	26	16	13	7	5	4	21	3	13
1938	26	16	14	7	5	3	21	5	16
1939	26	16	14	7	5	3	20	5	15
	Docenter därutöver			Docentstipendiater			Studerande		
	K.	U.	L.	K.	U.	L.	K.	U.	L.
1913	31	5	7	5	3	3	395	310	167
1916	27	4	7	5	3	2	490	392	188
1919	27	3	10	5	3	2	584	484	301
1922	26	4	8	5	5	5	894	535	364
1925	27	5	4	5	5	5	822	541	367
1928	32	7	6	5	5	5	983	563	464
1931	30	5	10	5	5	5	785	622	569
1934	36	5	7	5	5	5	841	584	546
1937	50	8	18	5	5	5	864	537	492
1938	50	12	19	5	5	5	895	532	477
1939	56	13	19	5	5	5	885	516	453

Av tabellen framgår att under loppet av dessa 27 år, i övrigt utmärkta av en enastående materiell uppblomstring, antalet professorer vid de tre medicinska fakulteterna förblivit nästan oförändrat (51 år 1913 mot 56 år 1939) och att antalet laboratorer stigit från 8 till 15. Professorer och laboratorer utgöra den enda fasta personal, som på lång sikt kan inrikta sig på vetenskapligt arbete. Stagnationen i antalet professorer och laboratorer är så mycket allvarligare som under dessa 27 år antalet studerande stigit från 872 till 1,854 och undervisningsbördan därmed väsentligen ökats.

Det stegrade undervisningskravet har endast bristfälligt kunnat tillgodoses genom anställandet av lärare i underordnad ställning, 40 stycken 1939 mot 9 år 1913. Alla dessa förordnas för kortare tid och kunna därför i regel icke engagera sig för större forskningsuppgifter. Man kan således konstatera en stagnation i utvecklingen till nackdel för det vetenskapliga arbetet.

Ännu mera påtaglig blir denna stagnation vad de stipendierade docenterna beträffar. I full överensstämmelse med utvecklingen i övrigt och det ökade antalet studerande har även antalet docenter, förutom dem som redan ingå bland lärare eller biträdande lärare, ökats från 43 år 1913 till 88 år 1939. I motsats härtill är docentstipendiernas antal vid universiteten oförändrat sedan 1922 och vid karolinska institutet oförändrat sedan 1908. Av de 80 docenterna vid karolinska institutet 1942 voro 33, således något mer än var tredje, icke beförade till överläkarebefattningar och sålunda berättigade att inneha docentstipendium.

Icke stipendierade docenter måste givetvis helt eller företrädesvis ägna sig åt förvärvsarbete och undandragas forskningen.

Av ovanstående framgår, att den personalstab, som har möjlighet att bedriva forskning vid våra medicinska högskolor, är begränsad, samt att dessa lärares tid i mycket hög grad upptages av undervisning. I betraktande av den utveckling, som återspeglas i tabellen, kan man ej heller i framtiden räkna med en ändring till det bättre, om icke särskilda åtgärder vidtagas för att frigöra unga forskare för vetenskapligt arbete.

III. Materielanslag, privata fonder.

Det medicinska forskningsarbetet i Sverige möjliggöres huvudsakligen genom bidrag från enskilda fonder. Ur sådana utbetalas årligen en halv miljon kronor, varförutom en forskningsprofessur i biokemi vid karolinska institutet sedan några år underhålles med Nobelmedel.

Utav dessa medel skall en femtedel, omkring 100,000 kronor ur Konung Gustaf V:s jubileumsfond och 80-årsfonden samt cancerföreningens medel, reserveras enbart för forskning rörande barnförlamningen, de reumatiska sjukdomarna och kräftsjukdomen.

Stiftelsen Therese och Johan Anderssons minne bland karolinska institutets fonder utgör den värdefullaste tillgången på detta område. Ur den utdelas för olika medicinska forskningsändamål för närvarande omkring 190,000 kronor årligen.

Ur stiftelsen Therese och Johan Anderssons minne utdelas anslag endast för materialanskaffning och till assistans. Personligt understöd ges endast undantagsvis. Oaktat de snäva principer, enligt vilka anslag ur stiftelsen måste utdelas, varit väl kända, har under de senaste fem åren ett tre gånger större belopp sökts än det tillgängliga. När dessutom nya forskningsprojekt icke kunnat upptagas med fonden i fråga som ekonomisk garant och större anslag endast undantagsvis kunnat beviljas, är det påtagligt att behovet av medel för forskning på detta område mångdubbelt överstiger de tillgängliga fondernas resurser. För närvarande blir det företrädesvis mindre i gång varande undersökningar, som kunna understödjas.

IV. Erfarenheterna från ett land, där forskningsråd en längre tid verkat.

Erfarenheterna från alla kulturländer visa övertygande, att effektiv medicinsk forskning leder till radikala sänkningar av sjukvårdskostnaderna. Ett av de fruktbaraste initiativ, som hittills tagits inom medicinsk verksamhet, utgick från just denna erfarenhet.

När folkförsäkringen infördes i England, utgick man från att alla de hälso- och sjukvårdande institutioner, på vilka den skulle bygga, skulle bli bättre utnyttjade, om man jämväl gav ett effektivt stöd åt den medicinska vetenskapen. I samband med lagen om folkförsäkring (National Health Insurance Act) av år 1911 infördes därför skatt av en penny per person att utbetalas av finansministeriet till en kommitté för medicinsk forskning. Denna trädde i funktion år 1913 och erhöll redan första året 53,000 pund. År 1919 överfördes genom en ministeriell förordning (Ministry of Health Act) den administrativa kontrollen av kommitténs arbete från Försäkringskommissionen till Kronrådet, Englands Privy Council, och kommittén omvandlades till vad som senare benämndes The Medical Research Council, det medicinska forskningsrådet, som förstatligades genom en kungl. förordning år 1920. Samtidigt frigjordes dess anslag från folkförsäkringen och höjdes till 125,000 pund per år. Sedan dess har anslaget ytterligare höjts, och från olika håll ha tillkommit andra medel. Statens andel var år 1937—1938 195,000 pund.

Med detta medicinska forskningsråd fullbordades en triad av viktiga, på likartat sätt uppbyggda organisationer för centralt planerande och främjande av forskningen i England. I denna triad voro de två övriga institutionerna The Department of Scientific and Industrial Research, närmast motsvarande det nu i Sverige tillkomna statliga tekniska forskningsrådet, och The Agricultural Research Council. För Englands medicinska forskning blev Medical Research Council en mäktig drivfjäder i utvecklingen. Rådets initiativ och resurser ha gagnat all medicinsk verksamhet, såväl praktisk som teoretisk.

Med särskild framgång har det engelska forskningsrådet ägnat sig åt att tillvarataga de yngre forskarbegävningarna. Samtidigt har det utarbetat och främjat stora arbetsprogram inom vitamin- och hormonforskningen, rörande klinisk medicin, hygien, epidemiska sjukdomar m. m., och dess verksamhet kan spåras i flertalet av de stora medicinska forskningsresultat, som utgått från engelska kliniker och laboratorier. De utmärkta resultaten mana till efterföljd, och medicinska forskningsråd finnas nu bland annat i Förenta staterna, i Kanada och i Schweiz. Under nu pågående krig har det engelska medicinska forskningsrådet gjort utomordentliga insatser för främjandet av folkhälsa, nationell beredskap och försvarskraft.

Efter 1918 skapades i Tyskland Notgemeinschaft der deutschen Wissenschaft, som sedermera utvecklats till en bestående organisation under namn av Gemeinschaft der deutschen Forschung.

I Schweiz togs i juni 1941 initiativet till en liknande organisation, Schweizerische Akademie der medizinischen Wissenschaften.

V. Ett medicinskt forskningsråd behövs även i Sverige.

Mot bakgrunden av de engelska erfarenheterna, vilka omspanna i det närmaste tre decennier, synes det oss uppenbart, att en motsvarande organisation i Sverige skulle bli av stor nationell betydelse. Vår medicin, den teoretiska såväl som den praktiska, skulle få stödet av en organisation, ägnad åt själva grundförutsättningarna för sjukvården och läkekonsten. Vår forskning skulle kunna inriktas på större, väl planlagda arbetsprogram. Personer med håg och förutsättning för forskning skulle kunna beredas möjlighet att helt ägna sig åt samhällsnyttig vetenskaplig verksamhet, varigenom landet skulle tillförsäkras en stab av kunniga personer, i stånd att lösa även de arbetsuppgifter, som självförsörjningen och det framtida hävdandet av vår nationella ställning pålägga oss. Rådet skulle snabbt kunna till prövning upptaga nya medicinska forskningsresultat och därigenom minska tiden mellan en upptäckt och dess utnyttjande. I närvarande stund kan brist på arbetsmöjligheter, brist på erforderlig vetenskaplig utbildning eller intresse avsevärt försena utnyttjandet av medicinska framsteg, vilket i sin tur kan innebära stora och onödiga ekonomiska förluster jämte offer av människoliv. Slutligen skulle rådet även förmedla en välbehövlig kontakt mellan myndigheterna och den medicinska forskningen, vilket är särskilt nödvändigt, då större initiativ på sjukvårdens och medicinens område skola genomföras.

VI. Ett forskningsråd skulle gagna även militärmedicinen.

Ett statligt medicinskt forskningsråd skulle vara till oskattbar nytta ej enbart för den civila utan även för den militära medicinska forskningen och sjukvården.

VII. Aktuella forskningsproblem av intresse för medicinen.

VIII. Forskningsrådet och de medicinska fakulteterna.

Man frågar sig, om de önskemål, som ovan berörts, ej enklast skulle kunna realiseras genom en ökning av anslagen till de medicinska fakulteterna. Så kan dock ingalunda sägas vara fallet, ty oavsett att en anslagsökning i och för sig är nödvändig, utgör dock ett centralt forskningsråd en kraftkälla av annan art och med andra principiella möjligheter än vad som stå de medicinska fakulteterna till buds.

I likhet med det engelska medicinska forskningsrådet borde den nya organisationen vara i stånd att från en central, fristående utgångspunkt kunna oavbrutet överblicka och inventera våra resurser i personal och utrustning samt forskningsprogrammen inom medicinens olika områden. Den måste överväga arbetets dirigering efter huvudlinjer, uppdragna med beaktande av inventeringens resultat, de föreliggande resurserna såväl som behovet av utveckling inom särskilt betydelsefulla områden. Förutsättningen för ett lyckligt genomförande av denna uppgift är en fri och oberoende ställning, i stil med den som forskningsrådet haft i England. De medicinska fakulteterna äro företrädesvis organ för undervisningen och för den till de medicinska högskolorna anknutna sjukvården. Fakulteterna ha i stor utsträckning att var för sig bevaka sina egna intressen.

Det engelska forskningsrådet har även spelat en viktig roll såsom en förmedlande länk mellan den medicinska forskningen och staten. Såsom exempel må nämnas, att dess sakkunskap anlitas för att planlägga och genomföra de stora forskningsprogram som krigen 1914 och 1939 nödvändiggjort. Det engelska samhället har haft stora fördelar av att alltid på snabbaste och effektivaste sätt genom forskningsrådet kunna anlita och mobilisera rikets medicinska forskning och sakkunskap.

I England har intet som helst motsatsförhållande uppkommit mellan de många medicinska fakulteterna och forskningsrådet. Samarbetet har varit mycket intimt och harmoniskt. Tack vare forskningsrådet ha pengar, forskare och hjälpkrafter kunnat dirigeras till de för de olika arbetsuppgifterna bäst lämpade laboratorier och institutionerna vid högskolorna, där det medicinska forskningsarbetet alltjämt har sin huvudsakliga hemvist. Det engelska forskningsrådet har i främsta rummet förbättrat arbetsmöjligheterna inom redan bestående institutioner; endast i ringa omfattning ha särskilda, från högskolorna fristående forskningsinstitut upprättats.

IX. Det engelska forskningsrådets sammansättning och befogenheter.

X. Organisationsplan för det svenska medicinska forskningsrådet.

I syfte att centralt främja och organisera den medicinska forskningen i Sverige föreslås upprättandet av ett medicinskt forskningsråd, utrustat med statsanslag och erforderliga befogenheter. Rådet borde förslagsvis bestå av 13 medlemmar, varav 8 borde vara aktiva medicinska forskare, förslagsvis 4 från karolinska institutet och vardera 2 från universiteten i Uppsala och Lund. Dessa medlemmar föreslås första gången av respektive fakulteter, sedermera av rådet självt och utses av Kungl. Maj:t efter fördragning av chefen för socialdepartementet. Som ständiga medlemmar i rådet föreslås universitetskanslern och chefen för medicinalstyrelsen. På förslag av chefen för socialstyrelsen utnämnas till medlemmar i rådet en ledamot av riksdagens första och en ledamot av dess andra kammare, samt en person representerande det ekonomiska livet.

Mandatperioden för rådets medlemmar föreslås vara fyra år, dock så att rådets

först tillsatta medlemmar avgå efter lottdragning eller efter överenskommelse inom rådet det fjärde, femte och sjätte året efter utnämningen, fyra det fjärde och femte året, tre det sjätte.

Bland de icke självskrivna medlemmarna utser Kungl. Maj:t efter föredragning av chefen för socialdepartementet ordförande. Ordförandens mandat gäller för fyra år.

Medlems och ordförandens mandat borde undantagsvis kunna förlängas med en mandatperiod.

Rådet har full beslutanderätt beträffande användningen av de medel, som stå till dess förfogande, och utser självt sina administrativa organ. Sekreterare utses utanför rådets krets.

Sekreteraren verkställer rådets beslut, för mötesprotokoll och utger den av rådet godkända årsberättelsen.

Revision av rådets räkenskaper sker genom statsrevisorerna.

Årsberättelsen och revisionsresultatet förelägges chefen för socialdepartementet och godkännes av Kungl. Maj:t.

Rådet uppgör för varje år förslag till understöd av forskningsprogram och forskare samtidigt med att budget uppgöres för motsvarande arbetstid.

Rådet tillsätter nödiga specialkommittéer för olika forskningsområden i syfte att följa behovet av utveckling av centrala medicinska problem inom dessa områden och inhämtar specialkommittéernas utlåtanden beträffande inkomna förslag till understöd och även beträffande inom rådet uppkomna initiativ till stöd åt medicinsk forskning.

I görligaste mån inleder och upprätthåller rådet samarbete med högskolor, sjukhus, fonder, institutioner, myndigheter och enskilda personer i syfte att främja landets medicinska forskning, hälso- och sjukvård.

Motionärerna hänvisa beträffande den medicinska forskningens resultat till en av laboratorn vid karolinska institutet Erik Jorpes lämnad översikt över »Några socialt viktiga medicinska landvinningar», vilken såsom bilaga fogats till motionen I: 33. Beträffande innehållet i denna översikt får utskottet hänvisa till motionen.

Motionärerna anföra för egen del följande.

Författarna till promemorian föreslå inrättandet av ett statligt medicinskt forskningsråd för främjande av medicinsk forskning i vårt land och ange grundlinjerna till en organisationsplan för ett sådant råd. Men de hava icke lämnat några synpunkter för bedömning av anslagsbehovet. Såsom vi hava fattat syftet med inrättandet av ett sådant råd skulle dess arbetsuppgifter vara i huvudsak följande:

Främjande av sådan forskning, vars resultat äro av betydelse för medicinska framsteg och upptäckter såsom inom kemi och fysik, i den mån de beröra medicinen, fysiologi, farmakologi, bakteriologi m. fl.;

att verka för ett effektivt utnyttjande av samordnande av landets personella och materiella resurser för medicinsk forskning såväl inom de teoretiska som praktiska disciplinerna;

att följa, pröva och bekantgöra den in- och utländska forskningens för medicinen betydelsefulla resultat;

att verka för sådana medicinska åtgärder till förebyggande och botande av sjukdomar, som kunna minska de ekonomiska bördorna av sjukdom för individ och samhälle.

Den motivering, som lämnats för inrättandet av ett sådant råd, finna vi fullt övertygande och vilja därför tillstyrka förslaget så långt. Däremot förefaller det oss som om organisationsplanen innehåller vissa förslag, som äro diskutabla, varför en närmare utredning beträffande denna enligt vår mening är nödvändig. Bland annat förefaller det oss böra närmare undersökas, huruvida det föreslagna medlemsantalet icke är väl stort och huruvida det skulle vara lyckligt att på sätt som skett bestämma att t. ex. ett par av rådets medlemmar skola utgöras av riksdagsledamöter. Vidare skulle det enligt vår mening vara lyckligt om sakkunskapen i fråga om sjukhusekonomi kunde bliva företrädd inom detsamma.

Vad slutligen kostnaderna beträffar, i den mån de icke föranledas av rådets egen verksamhet, skola vi icke ens tillåta oss någon uppskattning. Uppenbart är, att rådets verksamhet kan ge bättre resultat i den mån det får ökad ekonomiska möjligheter att lämna ekonomiskt stöd åt forskare. Å andra sidan torde det inom en kostnadsram, som måste anses mycket blygsam i förhållande till de belopp vårt sjukdomsväsen kräver, bliva möjligt för rådet att verka stimulerande och samordnande inom området för sin verksamhet. En utredning härutinnan är självfallet nödvändig.

Till stöd för det i *motionerna I: 78 och II: 107* framställda yrkandet framhållas såsom önskvärt, att en tidskrift utgäves i vårt land, där en kritisk orientering lämnades över de resultat inom den senaste vetenskapliga forskningen, som ha praktisk betydelse. En sådan tidskrift måste rimligtvis anlita de förnämsta experterna i landet och samarbeta med dessa. Den borde stå under statligt överinseende, exempelvis sortera under medicinalstyrelsen, och till sin disposition ha en redaktionskommitté, sammansatt av personer med vetenskaplig och praktisk erfarenhet. Tidskriften borde vidare utan avgift utgå till alla läkare. Det vore i sjukvårdens intresse, att upplagan icke begränsades genom en avgift. Tidskriften borde vara så kortfattad, att en praktiserande läkare kunde ha tid att läsa den. Originalpublikationer borde inte tillåtas, och endast sådana frågor borde beröras, som hade praktisk betydelse.

Motionärerna framhålla, att i de nuvarande medicinska tidskrifter, som direkt vore avsedda för de praktiserande läkarna, lämnades förhållandevis stort utrymme åt kårangelägenheter, varjämte i dem publicerades undersökningar utan större betydelse. Vidare refererades i dem undersökningar med mer eller mindre motsägande resultat, varvid läsaren finge själv söka bilda sig ett omdöme, något som knappast vore möjligt utan en ingående granskning av materialet. När det gällde utländska tidskrifter, måste man också räkna med att läkemedelsfabrikanterna utövade ett visst inflytande och sökte få in reklam för sina produkter. Någon tidskrift, som målmedvetet och kritiskt systematiskt och regelbundet lämnade den allmänpraktiserande läkaren en med direkt hänsyn till yrkesutövningen erforderlig orientering över de senaste forskningsresultaten, finnes icke.

Utskottet har i vederbörlig ordning inhämtat utlåtanden över nämnda motioner av *kanslern för rikets universitet*, efter hörande av de *medicinska fakul-*

teterna i Uppsala och Lund samt lärarkollegiet vid karolinska mediko-kirurgiska institutet, av medicinalstyrelsen samt av arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse. Tillfälle har vidare beretts Sveriges läkarförbund och svenska läkar-sällskapet att yttra sig över motionerna.

I de avgivna yttrandena anföres i huvudsak följande.

Medicinska fakulteten i Uppsala.

För fakulteten framstår det som i hög grad glädjande om den ifrågavarande utredningen skulle kunna komma till stånd. Framstegen inom den medicinska forskningen beror naturligtvis ytterst på individuella uppslag och initiativ, men vad som här i landet saknas, är en organiserad samverkan av det vetenskapliga arbetet på medicinens fält. Ett centralt forskningsråd med överblick över aktuella forskningsuppgifter och med möjligheter att i samverkan insätta för deras lösning lämpliga krafter skulle utan tvivel även i vårt land ha en betydande uppgift att fylla. Det synes fakulteten icke vara en utopi att kostnader nedlagda på en intensifiering och rationalisering av det medicinska forskningsarbetet inom en icke avlägsen framtid skall kunna åstadkomma väsentliga reduktioner i statens utgifter för sjukvård.

Det torde under alla omständigheter innebära en fördel att erhålla en översiktlig utredning över den medicinskt vetenskapliga forskningens möjligheter att gagna samhället liksom över dess behov av personliga och ekonomiska insatser. Fakulteten vill följaktligen på det varmaste tillstyrka att en dylik utredning kommer till stånd.

Vad härefter angår frågan om utgivande av en tidskrift, innehållande för de praktiserande läkarna avsedda upplysningar om medicinska forskningsresultat, får fakulteten framhålla, att det förefaller fakulteten troligt, att en tidskrift av föreslagen art bör kunna vara av väsentlig nytta. I detta sammanhang må erinras om att under föregående världskrig vid behandling av krigsskador i de krigförande länderna de mest olikartade metoder jämsides kommo till användning. Enligt vissa uppgifter rörande förhållanden i England äro under pågående krig metoderna vida mera enhetliga beroende på att Medical Research Council publicerat auktoritativa redogörelser för de undersökningar, som utförts rörande olika behandlingsmetoder. Dessa kortfattade redogörelser ha resulterat i att de läkare, som haft att behandla krigsskador, övergivit en del föräldrade behandlingsmetoder och mera genomgående utnyttjat de nya möjligheter, som finnas. Uppenbarligen torde även för sjukdomsbehandling i fredstid vederhäftiga, kritiska och auktoritativa redogörelser kunna vara till väsentlig fördel för den praktiska läkekonstens utövare. Man måste emellertid ställa stora krav på en sådan tidskrift. Den organisationsform för tidskriftens utgivande, som antydes i motionen borde emellertid säkerställa, att endast vederhäftiga upplysningar lämnades. Vid utredningen torde dock beaktas möjligheten att inom ramen för hittills utkommande tidskrifter på något sätt tillgodose de önskemål, som framlagts i motionen. Önskvärt vore att man diskuterar möjligheten att vid utgivandet av den föreslagna publikationen söka anknyta till de nordiska grannländerna och detta skulle exempelvis möjligen kunna ernås genom någon tidigare utkommande interskandinavisk tidskrift. Fakulteten vill således tillstyrka, att en utredning kommer till stånd, då otvivelaktigt ett behov av i motionen framhållen art föreligger.

Medicinska fakulteten i Lund.

Vad först beträffar motionen angående utredning om inrättande av ett medicinskt forskningsråd instämmer fakulteten livligt i motionärernas uppfattning att den motivering, som framlagts för inrättande av ett medicinskt forskningsråd, är fullt övertygande.

Beträffande organisationsplanen för det tilltänkta forskningsrådet anser fakulteten i likhet med motionärerna att en närmare utredning är påkallad. Särskilt vill fakulteten därvid framhålla önskvärdheten av att närmare riktlinjer uppdragas för samarbetet mellan de medicinska fakulteterna och forskningsrådet.

Beträffande forskningsrådets medlemsantal synes det fakulteten önskvärt, att detta göres så stort, att mångsidig medicinsk vetenskaplig sakkunskap där finnes företrädd. Det i motionen bilagda promemorian föreslagna antalet av åtta vetenskapsidkare inom medicinska forskningsämnen är sålunda väl motiverat. Beträffande den föreslagna sammansättningen i övrigt finner fakulteten icke skäl föreslå någon ändring men skulle därtill som medlem i rådet gärna se en representant för lanthushållningen med hänsyn till dennas stora betydelse för näringsfysiologiska frågor.

Forskningsrådets ekonomiska möjligheter att lämna ekonomiskt stöd åt forskare synes fakulteten vara en förutsättning för dess berättigande. Utan betydande sådana möjligheter, vilket fakulteten förutsätter vara avsikten och som även framgår av den anställda jämförelsen med den som förebild anförda engelska motsvarigheten, skulle ett forskningsråd helt förlora sin betydelse. Ett vetenskapligt forskningsråd utan ekonomiska resurser och endast med organisatorisk verksamhet skulle snarast kunna inverka störande på det vetenskapliga arbetet vid de medicinska lärosätena.

Fakulteten vill sålunda livligt tillstyrka

att ett vetenskapligt forskningsråd med vittgående möjligheter till ekonomiskt understöd åt forskare inrättas,

att närmare riktlinjer beträffande samarbetet mellan de medicinska fakulteterna och forskningsrådet uppdragas,

samt att en representant för lanthushållningen måtte få ingå som medlem i rådet.

Medicinska fakulteten i Lund får på grund av det ovan anförda livligt tillstyrka den av motionärerna föreslagna utredningen angående inrättandet av ett medicinskt forskningsråd.¹

Vad beträffar motionen angående utgivande av en tidskrift, innehållande för de praktiserande läkarna avsedda upplysningar om medicinska forskningsresultat, finner fakulteten en dylik tidskrift icke vara av behovet påkallad, då de nuvarande medicinska tidskrifterna i viss mån fylla de krav, motionärerna åsyfta. Ett utökat statligt understöd till någon tidskrift skulle helt säkert kunna göra densamma i än högre grad skickad att fylla dessa krav och måhända även möjliggöra ett förbilligande av tidskriften.

Medicinska fakulteten finner alltså icke skäl tillstyrka motionen om utgivande av en medicinsk tidskrift med angivna syfte.

¹ I ett vid fakultetens utlåtande fogat särskilt yttrande av professorn Ahlgren framhåller denne, att hur betydelsefullt inrättandet av ett medicinskt forskningsråd än i och för sig vore, syntes behovet av flera och bättre avlönade lärare- och forskarebefattningar vid de medicinska fakulteterna först böra tillgodoses. Förhållandena härutinnan vore för närvarande olidliga.

Lärarkollegiet vid karolinska institutet.

De på senare tid alltmer ökade möjligheterna att med framgång förebygga och bekämpa sjukdomar och åstadkomma en förbättrad hälso- och sjukvård vila till avgörande del på den medicinska forskningens insatser. Det är därför helt naturligt, att alla åtgärder, som kunna verka främjande på denna, skola hälsas med största tillfredsställelse. Den medicinska forskningen har gått mot en tilltagande specialisering och erfordrar i växande grad en samlad verksamhet av institutioner och forskningsgrupper i nära samarbete med angränsande naturvetenskapliga discipliner, i främsta rummet kemi och fysik. Härigenom komma kraven på såväl forskningsverksamheten som på de utövande forskarna att ökas. Det torde vara ställt utom tvivel, att en central auktoritativ organisation med uppgift att effektivt stödja sådan medicinsk forskning, som anses särskilt betydelsefull, skulle väsentligt befordra denna verksamhet, under förutsättning att tillräckliga medel ställas till dess förfogande. Genom att förmedla och bekantgöra viktigare forskningsresultat, så att de snarast kunna praktiskt tillämpas, samt genom att taga initiativ i frågor av allmänt medicinskt intresse, skulle vidare stora fördelar kunna nås. Erfarenheten från flera inom- och utomeuropeiska länder ha visat, att ett statligt forskningsråd, utrustat med tillräckliga medel och befogenheter, på ett för samhället mycket fördelaktigt sätt visat sig kunna fylla dessa uppgifter. En organisation av detta slag skulle också underlätta tillvaratagandet av begåvningar, som för närvarande av brist på medel gå förlorade för forskningen. I tider av nationell kraftanspanning har en organiserad och på tillräckligt bred bas lagd forskningsverksamhet visat sig vara en av de värdefullaste tillgångarna.

Genom enskilda donationer har institutet i viss utsträckning satts i tillfälle att understödja medicinsk vetenskaplig forskning. Lärarkollegiet vill emellertid med eftertryck hävda, att de nuvarande möjligheterna att ekonomiskt stödja den medicinska forskningen äro helt otillräckliga, såsom bland annat framgår av relationen mellan sökta och fördelade medel från de medicinska fonderna.

Kollegiet vill även understryka, att enligt dess mening ett centralt forskningsråd är en institution av sådan karaktär, att densamma icke på något sätt torde komma i intressekonflikt med eller annars göra intrång i de medicinska högskolornas verksamhet.

Kollegiet får därför som sin mening framhålla, att det i motionen föreslagna statliga medicinska forskningsrådet representerar ett utomordentligt viktigt initiativ, och vill livligt tillstyrka, att en utredning härom snarast kommer till stånd.

I fråga om motionen om utgivandet av en tidskrift med uppgift att förmedla forskningens resultat på ett auktoritativt sätt till landets läkare anser kollegiet, att, ehuru syftet med den föreslagna motionen förtjänar stort beaktande, den föreslagna vägen näppeligen torde representera den fördelaktigaste lösningen av detta problem. Alldeles fränsett de vanskligheter, som oundvikligen äro förenade med en redaktionell verksamhet av åsyftat slag, förefaller det, som det avsedda målet kunde nås på annat och enklare sätt. Sålunda finnas redan nu inom landet medicinska tidskrifter av hög standard, där frågor av det slag, som motionärerna avsett, regelbundet tagas upp till behandling, och där författarnas namn borgar för den vetenskapliga vederhäftigheten.

Kollegiet vill ytterligare fästa uppmärksamheten på de möjligheter, som yppa sig i detta avseende, om det föreslagna statliga medicinska forskningsrådet kommer till stånd. I rådets regi skulle mycket väl uppsatser, broschyrer

m. m. av det slag, som avsetts för den föreslagna tidskriften, kunna utgivnas och spridas till landets läkare. Sådan publikationsverksamhet drives i icke ringa utsträckning t. ex. av den engelska motsvarigheten till det föreslagna forskningsrådet (Medical Research Council), som i sina »special reports» och andra meddelanden just tagit hänsyn till de principiella önskemål, som motionärerna framfört.

Lärarkollegiet anser därför, att ett beslut om utgivande av en speciell tidskrift för läkarkårens upplysning tills vidare bör anstå, i varje fall till dess frågan om det föreslagna statliga forskningsrådet och dess verksamhetsområde avgjorts.

Kanslern för rikets universitet.

Förslaget om inrättandet av ett statligt medicinskt forskningsråd har mött allmänt gillande från de medicinska läroanstalternas sida. För egen del ansluter jag mig helt till den uppfattningen, att ett sådant råd har en betydande uppgift att fylla. Jag erinrar om statsmakternas åtgärder under den senaste tiden för främjande av tekniskt-vetenskaplig forskning, bland vilka åtgärder ingår upprättandet av ett statens tekniska forskningsråd med uppgift bland annat att stödja den tekniska forskningen och organisera frivilligt samarbete inom detta område. De synpunkter, som lett till skapandet av detta råd, ha sin tillämpning också på den medicinska forskningen. Även inom medicinen gäller, att framsteg inom forskningen ofta ha omedelbar praktisk betydelse. Genom tillkomsten av ett centralt forskningsråd, som har till sitt förfogande nödiga anslag, skulle utan tvivel betydande praktiska resultat kunna vinnas. Jag tillstyrker alltså livligt den föreslagna utredningen.

Vad angår frågan om utgivande av en tidskrift, innehållande för de praktiserande läkarna avsedda upplysningar om medicinska forskningsresultat, ha i remissyttrandena olika meningar yppats. För egen del finner jag detta spörsmål tillhöra dem som ett blivande medicinskt forskningsråd lämpligen borde låta utreda.

Medicinalstyrelsen.

I likhet med motionärerna finner medicinalstyrelsen den i motionen meddelade preliminära utredningen i frågan lämna starka skäl för inrättandet av ett statligt medicinskt forskningsråd i vårt land efter mönster av liknande organisationer utomlands. Även om svensk medicinsk forskning redan gjort och alltjämt gör betydande insatser, som även lämnat praktiskt mycket viktiga resultat ifråga om diagnosticering och behandling av sjukdomar, måste det hävdas, att den medicinska forskningen i vårt land icke har den ställning och organisation och icke erhåller de hjälpmedel, som den behöver för att kunna fullfölja sin viktiga uppgift. Såväl de akademiska lärarnas forskningsarbete som den forskning, som bedrivs utanför högskolorna, till exempel på vissa av länslasaretten, vissa större kommunala sjukhus och annorstädes, försvåras ofta genom brist på tillräckligt anslag såväl för själva forskningsarbetets rent tekniska utförande som framför allt för erforderlig assistans och avlastning av respektive forskares rutinarbete. Som i promemorian visas har till exempel de akademiska medicinska lärarnas antal icke utökats i rimlig proportion till det ökade antalet studerande, varigenom lärarna självfallet fått allt mindre tid för vetenskapligt arbete samtidigt som de studerande erhålla en mindre individuellt betonad undervisning och starkt minskade befordringsmöjligheter till de akademiska lärarplatserna.

För medicinalstyrelsens vidkommande har i flera sammanhang framstått som en väsentlig olägenhet att vårt land ej äger tillgång till någon myndighet eller institution, som har kvalificerade arbetskrafter och tillräckliga ekonomiska resurser att taga sig an aktuella forskningsuppgifter, som behöva klarläggas för vidtagande av medicinska åtgärder till förebyggande och botande av sjukdomar. Många centrala problem vänta här på vetenskaplig bearbetning — det må vara tillfyllest att peka på frågan om tandcaries, vars praktiska betydelse ligger i öppen dag.

Genom tillskapandet av ett statligt medicinskt forskningsråd skulle vårt land förfoga över en auktoritativ instans, vilken kunde efter stora riktlinjer främja en sund utveckling på det medicinska forskningsområdet. Detta skulle ske *dels* genom att med tillhjälp av tillräckliga anslag från staten tillvarataga yngre forskarbegåvningars insatser och bereda dem möjlighet att utan större bekymmer för livsuppehållet fullfölja sina arbeten, *dels ock* utöva verksamhet som rådgivande myndighet beträffande olika medicinska institutioners behov av anslag för att frigöra krafter för dylik forskning o. s. v. Forskningsrådet skulle även kunna taga initiativ till samverkan mellan olika forskare och verka för snabbare och systematiska efterprovningar av resultat, som anmälts av medicinsk forskning i utlandet.

I anslutning till vad sålunda anförts får medicinalstyrelsen livligt tillstyrka utredning angående inrättandet av ett statligt medicinskt forskningsråd med uppgift att främja medicinsk forskning i Sverige samt att verka för tillgodogörande inom vårt sjukvårdsväsen av in- och utländska forskningsresultat.

I fråga om motionerna om utgivande av en tidskrift innehållande för de praktiserande läkarna avsedda upplysningar om medicinska forskningsresultat, synes det lämpligast att denna fråga löses i samband med frågan om ett statligt forskningsråd, som lämpligen kunde omhänderhava utgivandet av en sådan tidskrift.

Arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse.

Beträffande den föreliggande motionen om inrättande av ett statligt medicinskt forskningsråds betydelse för särskilt militär hälso- och sjukvård får arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse framhålla följande.

Efter framställning av sjukvårdsstyrelsen den 6 april 1918 har Kungl. Maj:t den 12 april 1918 medgivit, att vid styrelsens sida finge anställas bland andra ett medicinskt vetenskapligt råd för fullgörande av vissa med styrelsens verksamhet förenade uppgifter. Ledamöterna i detta råd representera olika grenar av medicinsk vetenskap. På dessa skulle enligt av Kungl. Maj:t samtidigt utfärdade föreskrifter falla *att* följa den litteratur, som rörde arméns hälso- och sjukvård under fred och krig, *att* referera eller ombesörja referat av det, som i dessa vetenskapsgrenar syntes kunna vara av intresse och vikt för vårt lands vidkommande *samt att* väcka förslag eller eljest bistå sjukvårdsstyrelsen med råd angående förbättringar inom arméns hälso- och sjukvård.

Det arbete, som påvilat ledamöterna av sjukvårdsstyrelsens vetenskapliga råd, har huvudsakligen varit att i ärenden av mera svårtydd vetenskaplig innebörd, vilka varit föremål för behandling inom styrelsen, lämna auktoritativa utlåtanden. Dessa hava sedermera lagts till grund för styrelsens officiella ställningstagande i ärendet. Mera sällan har emellertid frågor, innebärande initiativ till större undersökningar vid vetenskapliga institutioner, kunnat på önskvärdt sätt upptagas till behandling och föras till lösning. De ekonomiska

möjligheterna härför hava oftast saknats, och ej heller hava ifrågavarande råd alltid haft personliga förutsättningar att lösa uppgifter av dylikt slag. Vad härmed avses sammanfaller väl i allmänhet med intressen av vanlig medicinsk innebörd. Ej sällan framträda emellertid frågor, som kräva särbehandling från mera militärt betonad synpunkt. Sjukvårdsstyrelsen nämner i detta samband: särbehandling i krig från bakteriologisk och kemo-terapeutisk synpunkt, rekonstruktiva spörsmål inom krigskirurgien, neurokirurgiska frågor avseende särskild efterbehandling av eljest invalidiserande skador, chockbehandlingen, transfusionsfrågor med försök att åstadkomma blod-plasmaersättning på syntetisk väg, näringsfysiologiska spörsmål avseende framställning av föda och stimulerande medel i koncentrerad lätttransportabel form m. m.

Nu nämnda och andra för krigsförhållanden lika viktiga medicinska frågor hava aktuellt intresse och böra föras till sin lösning snarast möjligt. Successivt framträda även andra, som ävenledes böra bearbetas, därest landets krigsberedskap inom hithörande områden skall kunna upprätthållas. De militära myndigheterna skulle helt visst härutinnan få en välbehövlig hjälp, därest till även dessas förfogande stode en institution av här föreslagen art, d. v. s. ett statligt medicinskt forskningsråd med ekonomiska förutsättningar att på ändamålsenligt sätt bearbeta bland annat frågor av nu berörd art. I detta råd bör ingå även en representant för den militära hälso- och sjukvården, förslagsvis någon av sjukvårdsstyrelsens vetenskapliga råd.

Beträffande den motionsvis ifrågasatta statligt redigerade tidskriften, innehållande för de praktiserande läkarna avsedda upplysningar angående medicinska forskningsresultat, torde detta vara en fråga, som lämpligen bör upptagas till prövning i samband med det ovan avhandlade förslaget om inrättandet av ett medicinskt forskningsråd. Resultaten av ett dylikt råds verksamhet böra givetvis publiceras på ett eller annat sätt. Det synes emellertid tveksamt, huruvida den lämpligaste formen härför skall vara den av motionärerna föreslagna. En närmare prövning av denna fråga är emellertid påkallad.

Sjukvårdsstyrelsen får under återopande av vad ovan anförts tillstyrka vidtagande av föreslagna utredning angående inrättande av ett statligt medicinskt forskningsråd med uppgift att främja medicinsk forskning. I samband därmed bör tidskriftsfrågan upptagas till behandling.

Sveriges läkarförbund.

Förbundets centralstyrelse har, med överlämnande av yttranden från vissa till förbundet anslutna sektioner (svenska sanatorieläkarföreningen, svenska skolläkarföreningen, svenska psykiatriska föreningen, svenska radiologförbundet, svenska otolaryngologförbundet, svenska oftalmologförbundet, svenska gynekologförbundet, svenska kirurgförbundet, svenska barnläkarförbundet, svenska patologförbundet, svenska internförbundet och svenska stomatologföreningen), tillstyrkt bifall till de väckta motionerna om inrättande av ett medicinskt forskningsråd. Centralstyrelsen har, under återopande av innehållet i berörda yttranden, för egen del särskilt framhållit vikten av en nära kontakt mellan forskningsrådet och den praktiska läkarverksamheten utanför universiteten och att sålunda det praktiska sjukvårdsarbetet och den förebyggande hälsovården måtte i detta syfte bliva representerade i rådet.

Av nämnda sektionsyttranden inhämtas bland annat:

Svenska sanatorieläkarföreningens styrelse: Styrelsen vill på det livligaste tillstyrka inrättandet av ett forskningsråd i huvudsaklig överensstämmelse med förslaget. Styrelsen är övertygad om att en sådan institution skulle få en mycket stor betydelse för utvecklingen och tillvaratagandet av de medicinska resurserna såväl i fredstid som i krigstid. Till de aktuella forskningsproblem av intresse för medicinen, som angivas i promemorian, anser styrelsen att även tuberkulosforskningen hör, däribland icke minst den epidemiologiska kartläggningen av tuberkulosens utbredning i vårt land.

Svenska skolläkarföreningens styrelse: Styrelsen finner sig kunna varmt instämma i motionens motivering och syfte. Vad den förra beträffar, anser sig styrelsen böra utöka denna med att framhålla den stora nytta, som ett dylikt forskningsråd helt säkert skulle göra även *hälsovården*. Inom densamma finnas väsentliga önskemål, som behöva tillgodoses av modern forskning. Hela undersökningsmetodikerna för att värdesätta individernas verkliga hälsostatus, grad av motståndskraft mot sjukdomar och allehanda psykiska och fysiska påfrestningar samt anpassligheten för olika sociala förhållanden och yrken befinner sig i sin linda och kan för närvarande endast sägas arbeta med de hjälpmedel, som ärfts från sjukdomsdiagnostiken. Men tydligt är, att man genom en direkt på »hälsodiagnos» inställd arbetsmetod skulle nå bättre resultat. När det sedan gäller att på basen av denna hälsodiagnos lägga upp ett handlingsschema, ägnat att genom för individen avpassad miljöpåverkan förbättra hans framtidsutsikter inom ramen för det genom arvsanlagen givna, då ha vi fortfarande att erkänna en betydande okunnighet. På dessa olika områden av den förebyggande vården finnas — det vill styrelsen särskilt ha understruket — arbetsuppgifter för ett forskningsråd, vilka väl kunna mäta sig, ja, i samhällsekonomisk betydelse kanske överflygla liknande uppgifter inom den rena sjukvården.

Som konsekvens till denna sin inställning vill styrelsen föreslå, att åtminstone en av forskningsrådets medlemmar ständigt bör vara en representant för den förebyggande medicinen eller den praktiska hälsovården.

Svenska psykiatriska föreningens styrelse: Motionen tillstyrkes, då det givetvis skulle vara av den största betydelse för den medicinska forskningen, om det föreslagna forskningsrådet komme till stånd.

Styrelsen kan i detta sammanhang ej underlåta att framhålla de få möjligheter, som för närvarande stå till buds, då det gäller att erhålla ekonomiskt bistånd till forskning inom det psykiatriska området.

Sinnessjukvården kostar mycket stora summor årligen. De statliga sinnessjukhusens driftskostnad var år 1940 33,421,091 kronor och de kommunala sinnessjukhusens 12,387,204 kronor. På de statliga sinnessjukhusen vårdades i medeltal 20,219 patienter och på de kommunala 5,081. Dessa siffror, som äro hämtade ur medicinalstyrelsens redogörelse över hälso- och sjukvården under 1940, visa till vilka stora summor vården av dessa sjuka uppgå. Dessutom utgöra ju dessa summor endast en del av den totala kostnaden för samtliga psykiskt sjuka. Med hänsyn till de sinnessjukas stora antal samt till att sinnessjukdom så ofta leder till kronisk invaliditet, anser styrelsen, att det med skärpa bör framhållas att speciellt sådan forskning, som avser att klarlägga dessa sjukdomars somatologi och behandling bör befrämjas. Det gäller ju här tidsödande undersökningar inom bland annat det serologiska, fysiologiska, kemiska och ärftlighetsbiologiska området samt icke minst inom den diagnostiskt-psykologiska forskningsriktningen.

Trots det att sinnessjukvården arbetar med mycket små ekonomiska forskningsresurser, så ha dock stora framgångar inom diagnostiken och terapien gjorts. Som exempel härpå kan nämnas de moderna behandlingsmetoderna, vilka förkortat vårdtiden och i många fall återgivit de sjuka full hälsa och arbetsföret.

För att de psykiatriska forskningsuppgifterna skola vinna tillräckligt beaktande, anser styrelsen det önskvärt, att det på allt sätt framhäves, vilken särskilt stor ekonomisk betydelse varje forskningsresultat, som kan minska de sinnessjukas antal eller sinnessjukdomarnas invalidiserande effekt, har för samhället.

På grund av ovan anförda skäl anser styrelsen att dylik forskning alldeles särskilt bör uppmuntras.

Svenska radiologförbundets styrelse: Den medicinska forskningen har under senare tid gjort avsevärda framsteg, vilket närmare belyses i den motionen bilagda sammanställningen av laborator Jorpes. Med önskvärd tydlighet framgår av den promemoria, som utarbetats av professor Kahlson, under vilka ogynnsamma villkor de svenska medicinska forskarna arbeta, men de ha dock trots detta kunnat lämna värdefulla bidrag till medicinens framåtskridande. Det är dock ofrånkomligt, att man vid genomläsandet av sammanställningen får det intrycket, att den svenska medicinska forskningen med vissa undantag för närvarande till påfallande stor del består i ett upptagande och efterprovande av metoder, som tidigare upptäckts eller utarbetats i utlandet. Det ligger nära till hands att sammanställa detta med de förhållanden, under vilka den svenska medicinska forskningen arbetar. Den medicinska forskningen fordrar i vår tid, för att framgångsrikt kunna bedrivas, tillgång till laboratorier och en mängden gång dyrbar teknisk utrustning. Det är vidare ofrånkomligt, att de, som äga förutsättningar och håg för forskning, skola kunna beredas arbetsmöjligheter, utan att de bli nedtyngda av undervisning eller till och med rutinarbete, såsom för närvarande i stor utsträckning är fallet. De uppgifter, som professor Kahlson anført, torde utan vidare klarlägga att den personalstab, som har möjlighet att bedriva forskning vid våra medicinska högskolor, är så ringa i förhållande till de arbetsuppgifter, som åligga dem, att någon nämnvärd tid för forskning ofta inte blir över. Den berörda sammanställningen visar även, att den radiologiska forskningen i vårt land i jämförelse med utlandet står på en mycket hög nivå och att svenska forskare här gjort avgörande insatser. Detta beror till stor del på den fasta organisation, som skapats av professor G. Forssell, en organisation byggd på intim samverkan mellan forskning och praktisk sjukvård. Det synes, som om vi här inom ett visst medicinskt specialområde ha ett exempel på vad en fastare organisation och ett intimare samarbete mellan forskning och sjukvård kan betyda för medicinen i dess helhet.

Sannolikt stå ännu mycket stora landvinningar att göra inom den relativt nya vetenskap, som radiologien utgör, och som närmast ligger radiologförbundet om hjärtat. Allt vetenskapligt forskningsarbete på detta område är emellertid ekonomiskt betungande, då den apparatur, som kommer till användning, är synnerligen dyrbar. Under de allra senaste åren ha också på ekonomiskt mer gynnade platser kunnat igångsättas undersökningar, som icke varit möjliga att här i landet genomföra, och vilka troligen komma att visa sig vara av stor betydelse för den praktiska medicinen, icke endast i medicinskt, utan även i ekonomiskt avseende. Då det gäller röntgendiagnostiska spörsmål måste vidare framhållas, att röntgendiagnostiken är en hjälpveten-

skap, och att sannolikt åtskilliga framsteg vore att vinna genom ett ökat samarbete med de teoretiska disciplinerna. Enligt förslagsställarna skulle det medicinska forskningsrådet icke endast främja medicinsk forskning, utan även verka för tillgodogörande inom sjukvårdsväsendet av vunna framsteg. Detta är enligt vår åsikt en mycket viktig del av rådets verksamhet. Otivvelaktigt har inom stora delar av vårt land under nuvarande förhållanden befolkningen icke möjlighet att draga nytta av den hjälp den radiologiska sjukvården redan nu skulle kunna lämna.

Svenska radiologförbundets styrelse, som med stor tillfredsställelse tagit del av den översända motionen, får alltså uttrycka sin livliga förhoppning, att ett medicinskt forskningsråd kommer till stånd, och att en utredning om dess organisation genomföres så att rådet inom en icke för avlägsen framtid kan träda i verksamhet.

Svenska otolaryngologförbundet: Förbundet framhåller som sin mening, att det måste anses fullt uppenbart att i vårt land den medicinska forskningens resurser äro i mycket stor utsträckning otillräckliga på ett sätt, som hämmar utvecklingen bland annat också inom otolaryngologien. Liksom inom andra vetenskapsgrenar, där forskningsarbetet nått en viss utveckling, är det icke längre möjligt att med enkla och billiga medel nå en ökad kunskap av någon betydelse och vikt. Förbundet måste därför oreserverat instämma i kravet på ett utökande av de ekonomiska personella och organisatoriska resurser, som kunna ställas till den medicinska forskningens förfogande, och vill dessutom tillfoga som sin åsikt, att det knappast kan anses värdigt ett land med en i övrigt så högt uppdriven kulturell standard att endast materiellt utnyttja vunna framsteg utan att vilja självt bidra med nödiga resurser för en nödvändig utveckling.

Vad frågan om inrättande av ett statligt forskningsråd beträffar, uttalar förbundet sin obetingade anslutning till den framlagda planen och hoppas, att den fortsatta utredningen bör kunna lämna svaret på frågan om den lämpligaste utformningen av rådets sammansättning och arbetsätt.

Svenska oftalmologförbundet har utan närmare motivering tillstyrkt bifall till ifrågavarande motioner.

Svenska gynekologförbundet: De på senare tid alltmer ökade möjligheterna att med framgång förebygga och bekämpa sjukdomar och åstadkomma en förbättrad hälso- och sjukvård vila till avgörande del på den medicinska forskningens insatser. Det är därför helt naturligt, att alla åtgärder, som kunna verka främjande på denna, skall hälsas med största tillfredsställelse. Den medicinska forskningen har gått mot en tilltagande specialisering och erfordrar en växande grad av samlad verksamhet av institutioner och forskningsgrupper i nära samband med angränsande naturvetenskapliga discipliner, i första rummet kemi och fysik. Härigenom komma kraven på såväl forskningsverksamheten som på de utövande forskarna att ökas. Det torde vara ställt utom tvivel, att en central auktoritativ organisation med uppgift att effektivt stödja sådan medicinsk forskning, som anses särskilt betydelsefull, skulle väsentligt befördra denna verksamhet, under förutsättning att tillräckliga medel ställas till dess förfogande. Genom att förmedla och bekantgöra viktiga forskningsresultat, så att de snarast kunna praktiskt tillämpas, samt genom att taga initiativ till frågor av allmänmedicinskt intresse skulle vidare stora fördelar kunna ernås. Erfarenheten från flera inom- och utomeuropeiska länder har

visat, att ett statligt forskningsråd, utrustat med tillräckliga medel till förfogande, på ett för samhället mycket fördelaktigt sätt visat sig kunna fylla sina uppgifter. En organisation av detta slag skulle också underlätta tillvaratagandet av begävningar, som för närvarande av brist på medel gå förlorade för forskningen. I tider av nationell kraftanspanning har en organiserad och på tillräckligt bred bas lagd forskningsverksamhet visat sig vara en av de värdefullaste tillgångarna.

Genom enskilda donationer har den medicinskt vetenskapliga forskningen visserligen redan nu fått understöd, men detta är alldeles otillräckligt. Även om ökade medel skulle ställas till universitetens och karolinska institutets förfogande, vilket ju i och för sig är nödvändigt, utgör dock, såsom i motionen framhållits, ett centralt forskningsråd en kraftkälla av annan och starkare art och med andra principiella möjligheter än vad som står de medicinska fakulteterna till buds.

Svenska gynekologförbundet vill under sådana förhållanden som sin mening framhålla, att det i motionen föreslagna statliga medicinska forskningsrådet är ett utomordentligt viktigt initiativ, och vill på det livligaste tillstyrka, att en utredning om inrättandet av detsamma snarast kommer till stånd.

Svenska kirurgförbundets styrelse: Ett förverkligande av det av herr Björnson m. fl. väckta förslaget att skapa ett statligt medicinskt forskningsråd med uppgift att främja medicinsk forskning i Sverige samt att verka för tillgodogörande inom vårt sjukvårdsväsende av in- och utländska forskningsresultat, blir säkerligen av största betydelse för medicinens och sjukvårdens utveckling och rationalisering i vårt land.

I likhet med motionärerna anser förbundets styrelse, att vissa invändningar kunna göras mot det föreslagna forskningsrådets sammansättning och storlek.

Motionärerna uttrycka en önskan att sakkunskapen i fråga om sjukhusökonomi blir företrädd i ett medicinskt forskningsråd. Ännu viktigare anser styrelsen vara, att även den praktiska läkarverksamheten utanför universitetskretsarna blir representerad.

Professor Kahlson har i sin redogörelse för The Medical Research Connects i England verksamhet starkt poängterat betydelsen av ett intimt och friktionsfritt samarbete mellan forskningsrådet, universiteten och sjukvårdsinrättningarna etc. för att de vunna resultaten snabbt och framgångsrikt skola kunna omsättas i det praktiska sjukvårdsarbetet. Det synes förbundets styrelse som om detta kräver en intim och direkt kontakt mellan forskningsrådet och de olika sjukvårdsmyndigheterna och — huvudmännen. Därför bör, som ovan sagts, även det praktiska sjukvårdsarbetet vara representerat i forskningsrådet.

När det gäller att utse medlemmar i forskningsrådet, bör även medicinalstyrelsen vara representerad genom sin chef eller utse en representant. Men även de två stora läkarsammanslutningarna, Sveriges läkarförbund och svenska läkarsällskapet, böra äga utse medlemmar i rådet, varvid läkarsällskapet såsom vetenskaplig sammanslutning tillgodoser den vetenskapliga forskningens behov av representanter.

För att antalet medlemmar i rådet ej skall bliva alltför stort och arbetet därigenom alltför tungt och långsamt, bör antalet högskolerepresentanter ganska avsevärt kunna minskas, i alla händelser så mycket att det föreslagna totalantalet av 13 ledamöter ej överskrides. Om möjligt borde antalet ledamöter ytterligare begränsas.

Svenska barnläkarförbundet anser, att inrättandet av ett statligt medicinskt forskningsråd i enlighet med motionärernas förslag skulle vara av synnerligt värde för den medicinska forskningen i landet, och har därför på det livligaste tillstyrkt det i motionen framlagda förslaget.

Svenska patologförbundet: Den svenske läkare, som vill ägna sig åt forskning, har stora ekonomiska svårigheter att kämpa emot. Som regel kan han endast räkna med att från universiteten eller de medicinska vetenskapliga sammanslutningarnas donationsfonder få en del av sina direkta utgifter för forskningsarbetet täckta. För sin egen och sin familjs försörjning under forskningsarbetets gång kan han icke påräkna något ekonomiskt understöd från det allmänna, utan hänvisas till förvärvsarbete, som stjälar tid och krafter från forskningsuppgiften.

Sällan eller aldrig blir han sålunda i tillfälle till att utan tryckande ekonomiska bekymmer helt få ägna sig åt denna sin uppgift.

Även mycket framstående och sin forskning lidelsefullt hängivna unga forskare tvingas härigenom så småningom att helt eller delvis lämna sitt arbete för att söka sin bärgning som akademisk lärare eller som praktisk yrkesutövare, varvid forskningsintresset ofta snart pressas i bakgrunden av tyngande undervisnings- eller rutinarbete.

Ett ökat ekonomiskt understöd i olika former till svensk medicinsk forskning är sålunda i hög grad av behovet påkallat. Då denna forskning, som motionärerna även framhålla, har påtaglig och stor social ekonomisk betydelse bör det vara staten angeläget att lämna sådant understöd.

I den mån det föreslagna statliga forskningsrådet får resurser att ekonomiskt omhändertaga förtjänta forskare och bereda dem möjlighet att under drägliga försörjningsvillkor, utan belastning av rutinarbete, fullfölja sitt arbete, har det sålunda en stor mission att fylla.

Förbundet vill vidare framhålla betydelsen av att arbetsplanen för forskningsrådet utformas så att det på ett snabbt och smidigt sätt kan upptaga sådana praktiskt medicinska problem som av den ena eller andra anledningen kunna bli aktuella, till vetenskaplig bearbetning och härför samordna lämpliga forskarkrafter. Rådet bör även äga befogenhet att inom eller utom landet utsända representanter för studiet av viss fråga och bestrida dessas resekostnader.

Beträffande rådets sammansättning synes det förbundet angeläget att även representanter för den militära sjukvården och den utanför universitetsinstitutionerna verksamma medicinska sakkunskapen förslagsvis utsedda av generalfältläkaren respektive svenska läkarsällskapet beredas säte och stämman inom detsamma.

Förbundet får sålunda livligt förorda att en utredning angående inrättande av ett statligt medicinskt forskningsråd företages och vågar uttrycka den förhoppningen att här ovan anförda synpunkter under denna utredning vinna beaktande.

Svenska internförbundets styrelse: Styrelsen anser, att den föreslagna utredningen snarast bör komma till stånd. Ett statligt medicinskt forskningsråd har otvivelaktigt en utomordentligt viktig uppgift att fylla. Dessutom kan det bland initierade ej råda mer än en mening om, att medicinsk forskning för närvarande åtnjuter ett synnerligen bristfälligt stöd av statsmakterna, ett förhållande som i sista hand går ut över den svenska allmänheten.

På sakens nuvarande ståndpunkt torde det vara av föga värde att ingående

diskutera detaljerna i motionen och till densamma fogat P. M. samt med dem sammanhängande problem. Styrelsen vill för närvarande blott rikta uppmärksamheten på ett par punkter. Det synes styrelsen vara av största vikt, att forskningsrådet i stor utsträckning intimt samarbetar med landets sjukhus och läkare vid dem och ej för snävt begränsar sitt intresse till universitets-klinikerna och klinikerna vid karolinska sjukhuset. Av synnerlig vikt synes det även styrelsen vara, att de kliniska vetenskaperna bli representerade i forskningsrådet. Hinder bör ej föreligga för att de representeras av personer, som ej tillhöra universitetsklinikerna eller karolinska sjukhuset. För motionärernas mening, att det vore lyckligt om sakkunskapen i fråga om sjukhus-ekonomi bleve företrädd inom forskningsrådet, har styrelsen den största förståelse.

Svenska stomatologföreningen har i princip anslutit sig till förslaget om en allsidig utredning och förklarar sig beredd att såsom specialistsektion inom förbundet närmare granska och föreslå samt övervaka i samband med berörda fråga stående problem inom specialitetsområdet. (Stomatologibegreppet omfattande munnens och tändernas sjukdomar.)

Beträffande motionerna om utgivande av statlig medicinsk tidskrift har *Sveriges läkarförbund* framhållit,

att motionärernas kritik av de redan existerande medicinska tidskrifterna synes mindre väl grundad, och att det upplysningsbehov, de åsyfta, nämligen för de praktiserande läkarne avsedda upplysningar om medicinska forskningsresultat, redan i stor utsträckning är tillgodosett, men

att läkarförbundet likväl icke för sin del har något att erinra emot att en utredning kommer till stånd, varvid förbundet dock förutsätter, att en sådan utredning kommer att omfatta även andra sätt att till de praktiserande läkarne sprida upplysning om medicinska forskningsresultat, samt vill framhålla önskvärdheten av, att läkarförbundet beredes tillfälle att med en representant deltaga i den utredning, som kan ifrågakomma.

Läkarförbundet hänvisar i övrigt till en i ämnet upprättad P. M. Beträffande denna får utskottet hänvisa till handlingarna i ärendet.

Svenska läkarsällskapet.

Sällskapet finner i likhet med motionärerna, att den motivering, som anförts för inrättandet av ett statligt medicinskt forskningsråd, är i hög grad övertygande.

Den medicinska forskningen i vårt land har icke den ställning och organisation och erhåller icke de hjälpmedel, som den behöver för att fullfölja sin viktiga uppgift. Den i det hela goda sjukvård vårt land nu äger är grundad på otaliga vetenskapliga arbeten, men för att den ej skall bliva efter i utvecklingen måste den oavlatligt erhålla förnyade impulser från medicinsk forskning ej blott som långods från utlandet utan också som insatser från vårt eget land.

Svensk medicinsk vetenskap saknar ingalunda goda begåvningar. Talrika arbeten, ofta utförda under ogynnsamma betingelser, vittna därom. Men alltför ofta förekommer det tyvärr, att unga forskare, som visat sig äga de bästa

förutsättningar för framgångsrikt vetenskapligt arbete, av brist på medel tvingas att överge sin verksamhet i forskningens tjänst för att genom annat arbete tillförsäkra sig ett livsuppehälle. Detta innebär ett svårt slöseri med vår oersättligaste tillgång, det mänskliga forskarmaterialet. Ej heller är allting väl beställt för dem som på grund av ådagalagd vetenskaplig skicklighet befordrats till ordinarie akademiska lärostolar. Bristen på personliga hjälpkrafter i det löpande arbetet gör det ofta omöjligt för den akademiske läraren att bedriva forskningsverksamhet vid sidan av detta. Det framgår av den motionerna åtföljande P. M., att på 30 år antalet medicinska studenter fördubblats, medan antalet lärare ökats blott obetydligt. Detta innebär för lärarna ökade undervisnings- och administrativa bördor och mindre tid för vetenskapligt arbete; för studenterna en mindre individuellt betonad undervisning och starkt minskade befordringsmöjligheter till de akademiska lärarplatserna.

De statliga s. k. materielanslagen till institutionerna bliva helt eller till stor del förbrukade för undervisningsändamål, uppvärmning, lyse, städning och dylikt, och alltför begränsade medel bli därigenom över för forskningsändamål.

De privata fonder, från vilka understöd i ganska stor omfattning lämnas svensk medicinsk forskning, ha visserligen spelat en betydande roll för vad som hittills kunnat åstadkommas på detta område, men de äro numera otillräckliga och de äro dessutom behäftade med vissa hinderliga stipulationer. Det är t. ex. i de flesta fall omöjligt att ur de privata fonderna förskaffa en forskare ett för längre tid säkrat livsuppehälle.

Det synes sällskapet uppenbart, att en ändring till det bättre snarast möjligt måste ske, om ej vårt land skall bliva efter i en utveckling, till vilken det dock givit många lysande bidrag.

Genom tillkomsten av ett medicinskt forskningsråd skulle i första rummet kunna vinnas en auktoritativ central instans, vilken kunde efter stora riktlinjer främja en sund utveckling på det medicinska forskningsområdet. Rådets förnämsta uppgift måste bliva att med tillhjälp av tillräckliga anslag från staten tillvarata yngre forskarbegåvningars insatser och bereda möjlighet för dem att utan större bekymmer för livsuppehållet fullfölja sina arbeten. Men rådet skulle också kunna få en stor betydelse i den mening namnet egentligen angiver, d. v. s. just som rådgivande myndighet beträffande behov av anslag till olika medicinska institutioner i syfte att frigöra krafter för dylik forskning, särskilt genom att tillförsäkra desamma nödiga personliga hjälpkrafter, laboratorier, amanuenser, tekniska biträden m. m. En sådan myndighet skulle, om den finge en lämplig sammansättning, kunna avväga från olika håll framställda krav med den omsikt och planmässighet, som har svårare att bli behörigen tillgodosedd vid den mera ämbetsmässiga behandlingen av de mångskiftande kraven från de medicinska fakulteterna och karolinska institutet.

Rådet skulle därjämte kunna taga initiativ till samarbete mellan olika forskare beträffande viktigare aktuella spørsmål, och det skulle kunna göra en god insats för snabbare och mer systematiska efterprövningar av resultat som vunnits av medicinsk forskning i utlandet.

Beträffande rådets tilltänkta uppgift att »verka för sådana medicinska åtgärder till förebyggande och botande av sjukdomar, som kunna minska de ekonomiska bördorna av sjukdom för individ och samhälle» är ju detta en uppgift som närmare åligger medicinalstyrelsen. Men det synes otvivelaktigt, att denna i ett statligt medicinskt forskningsråd skulle kunna erhålla en

mycket värdefull hjälp för att på bästa sätt fylla denna uppgift. I detta sammanhang vill sällskapet erinra om, att vetenskapliga råd redan finnas såväl till medicinalstyrelsens som arméförvaltningens sjukvårdsstyrelsens tjänst. Dessa råd ha emellertid sina särskilda uppgifter av mera begränsad praktisk innebörd och göra ej behovet av ett centralt medicinskt forskningsråd mindre. De bliva ej heller överflödiga genom inrättandet av ett dylikt.

Beträffande rådets sammansättning får sällskapet anföra följande. Motionärerna citera ur P. M., »att den medicinska forskningen i vårt land är i det väsentliga knuten till de medicinska högskolorna». Detta är en sanning med viss modifikation, i det att väsentliga forskningshårdar äro tillfinnandes utanför högskolorna, t. ex. på vissa av länslasarettens, vissa större kommunala sjukhus och annorstädes. För detta forskningsarbete, likaväl som för det som utföres vid högskolorna, utgör svenska läkarsällskapet sedan år 1807 en samlingspunkt. Det ligger ingen överdrift i påståendet, att resultaten av nästan allt viktigare medicinskt forskningsarbete i Sverige framläggas för svenska läkarsällskapet i form av föredrag och publikationer i sällskapets tidskrifter. Det förefaller därför naturligt, att sällskapet bör vara representerat i det tilltänkta forskningsrådet.

Vad beträffar motionerna rörande utgivande av en tidskrift innehållande för de praktiserande läkarna avsedda upplysningar om medicinska forskningsresultat får svenska läkarsällskapet framhålla, att i vårt land redan utgivas ett flertal tidskrifter för detta ändamål. Sällskapet har självt sedan mer än hundra år bedrivit en tidskriftsverksamhet, som bland annat syftar till nyssnämnda mål. För närvarande publiceras dessa tidskrifter tillsammans med liknande från de övriga nordiska länderna i en gemensam publikation, som utkommer en gång i veckan. De redan existerande tidskrifterna synas väl fylla de syften, som i motionen synas, och de brister, som eventuellt förefinnas i berörda hänseende torde lättare kunna avhjälpas genom förbättrande av de nyssnämnda tidskrifterna än genom utgivandet av en ny. I detta sammanhang kan sällskapet dock icke underlåta att framhålla, att dess tidskriftsverksamhet vållar sällskapet stora ekonomiska bekymmer, vilkas avhjälpande genom statsanslag skulle verksamt befordra det som motionen vill åstadkomma. Ett anslag av medel till svenska läkarsällskapets tidskrifter som sällskapet tidigare åtnjutit, skulle nämligen möjliggöra deras förbättring både med hänsyn till omfång och kvalitet.

Med anledning av vad sålunda anförts, får svenska läkarsällskapet för sin del tillstyrka utredning angående inrättandet av ett statligt medicinskt forskningsråd med uppgift att främja medicinsk forskning i Sverige samt att verka för tillgodogörande inom vårt sjukvårdsväsen av in- och utländska forskningsresultat.

Såsom av den lämnade redogörelsen framgår har såväl i motionerna I: 33 och II: 42 som i de över desamma avgivna yttrandena framhållits, att den medicinska forskningen i vårt land — även om den gjort och alltjämt gör avsevärda insatser, som även lämnat praktiskt viktiga resultat i fråga om diagnosticering och behandling av sjukdomar — likväl icke har den ställning och organisation och icke heller de hjälpmedel, som den behöver för att fullfölja sin betydelsefulla uppgift. Det har vidare betonats, att den medicinska forskningen gått mot en allt större specialisering och i växande grad erfordrar en samlad verksamhet av institutioner och forskningsgrupper i

nära samarbete med angränsande naturvetenskapliga discipliner. Enligt motionärernas mening, vilken vunnit anslutning från samtliga de i ärendet hörda myndigheterna, organisationerna och sammanslutningarna, skulle ett medicinskt forskningsråd, utrustat med nödiga anslagsmedel, hava en mycket betydelsefull uppgift att fylla såsom en auktoritativ instans, vilken kunde planmässigt främja utvecklingen på det medicinska forskningsområdet och härigenom även bliva till avsevärt gagn för sjukvården och hälsovården. Icke minst skulle en organisation av detta slag underlätta tillvaratagandet av begåvningar, som för närvarande av brist på medel gå förlorade för forskningen. I de ovannämnda motionerna ha — såsom i det föregående omförmålts — förslagsvis angivits de huvudsakliga uppgifter, som enligt motionärernas mening skulle ankomma på ett dylikt forskningsråd.

Vad i motionerna och de över desamma avgivna yttrandena anförts har övertygat utskottet om att starka skäl tala för att en utredning kommer till stånd rörande på vilket sätt — genom inrättande av ett forskningsråd eller vidtagande av andra åtgärder — den medicinska forskningen inom landet kan främjas och dess resultat, bättre än nu synes vara förhållandet, nyttiggöras för sjukvården och hälsovården både inom vårt eget land och utom dess gränser. Utskottet vill framhålla, att, därest ett dylikt råd befines böra inrättas, detsamma oavvisligen måste erhålla en sådan organisation, att det kan bliva ett livskraftigt och initiativrikt organ, ägnat att samordna och tillvarata landets resurser på det medicinska forskningsområdet. Vidare synes det givet, att nämnda organ kommer att bygga sin forskningsverksamhet på de institutioner av olika slag inom den medicinska vetenskapen och till denna angränsande vetenskapliga discipliner, vilka förefinnas vid våra universitet och högskolor, och på så sätt verka befruktande och utvecklande på arbetet därstädes. I detta sammanhang får utskottet erinra därom, att vetenskapsakademien enligt dess grundstadgar har till uppgift att främja vetenskaperna, företrädesvis matematik och naturvetenskap. För denna sin uppgift verkar akademien genom vetenskapliga institutioner, genom utgivande av vetenskapliga skrifter, genom utdelande av understöd och belöningar åt förtjänta forskare och författare samt i övrigt genom medel, som för ändamålet stå akademien till buds. Akademiens svenska ledamöter äro indelade i elva klasser, därav en för medicinska vetenskaper. Det kunde måhända ligga nära till hands att de ovan ifrågasatta uppgifterna på det medicinska området skulle omhändertagas av akademien. Utskottet finner emellertid tvivelaktigt huruvida akademien, vars huvuduppgifter falla inom de matematiska och naturvetenskapliga disciplinerna, kan — även om akademien skulle i viss mån omorganiseras — bliva ett lämpligt centralt organ för den medicinska forskningen. Utskottet hyser därför den uppfattningen, att nämnda forskning bäst tillgodoses av ett fullt självständigt och fristående organ.

I yttrandena över motionerna I: 78 och II: 107 angående verkställande av utredning rörande utgivande under statligt överinseende och på statens be-

kostnad av en tidskrift, innehållande för de praktiserande läkarna avsedda upplysningar om medicinska forskningsresultat, hava olika meningar yppats. Utskottet anser för sin del i likhet med kanslern för rikets universitet, att detta spörsmål tillhör de frågor, som ett eventuellt blivande centralt organ för den medicinska forskningen lämpligen synes böra utreda. Med vad sålunda anförts torde ifrågavarande motioner få anses besvarade.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

a) att riksdagen må, i anledning av motionerna I: 33 och II: 42, i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte låta verkställa utredning i av utskottet ovan angivna avseenden samt för riksdagen framlägga det förslag, vartill utredningen må giva anledning;

b) att motionerna I: 78 och II: 107 må anses besvarade med vad utskottet ovan anført.

Stockholm den 4 juni 1943.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Närvarande: se under utlåtandet nr 146.
